

L'aigua de l'Ebre i les solucions

ANTON MONNER

Historiador i
expresident del
Consell de l'Ebre

Legim que es torna a parlar del transvasament de l'aigua del Roine a Catalunya i aquest cop per iniciativa del Ministeri d'Agricultura. És bona o mala notícia els estudis que, hom diu, s'estan realitzant sobre aquest macroprojecte hídric? Dotar d'aigua suficient qualsevol territori, en principi, mai pot qualificar-se negativament: sempre és bo disposar de cabdals per atendre les necessitats hídriques actuals i les futures.

El mateix ministeri que dirigeix Arias Cañete, uns dies abans, va presentar el Pla Hidrològic Nacional i, cop revisat, hom adverteix que el riu Ebre es quedaria amb un cabdal insuficient per atendre el manteniment físic del Delta i llurs recursos naturals: pesca i agricultura. També el seu atractiu turístic com exposarà a continuació.

En aquest Pla s'atorguen concessions de cabdals pels possibles regants a tot el llarg de la conca, des del seu naixement fins a la mateixa desembocadura. També preveu la construcció d'embassaments i, conseqüentment, l'aprofitament integral de les aigües dels cursos de tots els seus afluents. Però el Pla redueix l'aigua que arriba al mar a menys de 100 m³ per segon. I aquesta notícia sí que és francament dolenta. El Delta, afirmen la gent del país, necessita un mínim de 200 m³ pel seu manteniment.

El Delta i les seves respectives banyes d'uns quaranta quilòme-

tres de longitud, retrocedeixen any rere any, sobretot la de la dreta. Durant els darrers 50 anys l'he vist retrocedir metres cada any amb els meus ulls metres. Des de la meua adolescència fins al final de setembre del 2013, el darrer cop que vaig visitar-lo, l'amplada de la banya, sobretot la de la dreta, s'ha empetitit entre 50 o 100 metres de doblaria. Un altre problema creat per la insuficiència de cabdal, sobretot a l'estiu i en anys de sequera, és que la sal del mar puja riu amunt i la poca aigua dolça que baixa, la salinitza. I resulta que quilòmetres amunt, els peixos i l'agricultura han de patir els problemes de la sal que hi arriba.

Per tant, existeixen dos problemes

sastre pel futur de les Terres de l'Ebre, per la gent que hi viu i per la reserva natural com a tal.

Però els dos problemes esmentats no són irresolubles i conseqüentment s'haurien de cercar les solucions adequades. I, no queda altre remei que buscar-les entre el Ministeri, la Unió Europea i la Generalitat –i els representants coneixedors de la zona– per no perjudicar el territori ebrenc i la desaparició d'una de les reserves naturals més significatives del sud d'Europa.

Com antecedent al tema de la retrocessió del Delta, cal advertir que el seu gran creixement coincideix

dir amb la rabassa de les terres immediates al riu i els seus afluents, com a conseqüència dels augments demogràfics del segle XIX i principis del XX. Amb les millors sànitaries, els pobles dedicats al sector primari van anar creixent i es van haver de cercar noves terres pel conreu, un cop les planes i les millors zones de cada terme municipal ja es conreaven des de feia segles. Les noves generacions que no tenien cabuda dins el tronc principal familiar hagueren d'arrabassar terres marginals, boscos i codolars. La desaparició de molts boscos que protegien la capa de la terra, les noves llaurades sobre els codolars i la construcció de marginades, provocaven en el moment de ploure torrencialment grans arrossegaments de graves que s'anaren dipositant al Delta.

En pocs anys s'engrandí miraculosament, pels ulls dels naturals del país. Això provocà nous assentaments d'habitants immigrants que van arribar a la zona des de València, dels Ports i d'Ucràina. Es van desinfectar les terres, s'hi van portar les aigües pels canals i de la dreta i l'esquerra i s'hi van plantar els arrossos. Ara, a aquesta població no se li pot negar allò que disposa després d'haver patit grans privacions, malures i sacrificis per convertir terres ermes i llacs interiors, en fructíferes terres de conreu.

El Delta no pot morir i com diuen la gent de l'Ebre, «lo riu és vida». Aquests dipòsits de sorres arrossegades per la mateixa aigua no arriben al final en el moment que s'anaren construint els embassaments riu amunt. Aquests estan plens de les sorres de les conques, reduint llur capacitat hídrica i la solució per a aquest problema seria buidar aquests llims mecànicament i descarregar-los al mateix riu que novament s'anirien dipositant al Delta, evitant-ne el retrocés.

Una altra solució seria la construcció de dics protectors per evitar-ne la seva retrocessió, com funcionen a Holanda evitant l'erosió de la terra per la força del mar. I pel que respecta a l'aigua que ha de baixar mai es pot renunciar al cabdal dels 7.000 m³ anuals. Jo personalment crec que resulten curts per les necessitats del Delta però aquesta és la petició de la gent del territori i l'hem d'acceptar com a bona.

I d'aquí arriba una solució definitiva, exposada al principi d'aquest article: del transvasament del Roine, sempre negat des de Madrid però, en aquest moment, deixant una porta oberta per la seva realització com a mínim per uns estudis inicials. Amb la descàrrega dels embassaments i amb l'aigua d'aquest riu hom podria mantenir els cabdals de l'Ebre i habilitar noves zones que de transvasar-les del nostre riu el farien perillar pel futur.

«Lo riu és vida» i l'aigua és necessària per qualsevol assentament humà. Les solucions són cares –molt cares– però possibles i el Delta no pot desaparèixer, com tampoc haurien de minvar els recursos hídrics actuals que farien perillar l'agricultura, la pesca i el turisme.

mes greus: el primer, la retrocessió del Delta, i el segon, la reducció dels cabdals que arriben al mar que, en moments de secada, salinitza el riu. Naturalment aquests dos problemes afecten el turisme, actualment, ja molt important de les Terres de l'Ebre, i alhora els recursos agrícoles i piscícoles. Ecològicament tots dos, de no solucionar-los, representen un autèntic de-

Madrid deixa ara una porta oberta a estudiar el possible transvasament del Roine